

Wijziging van de bepalingen inzake het geding voor de kantonrechter in burgerlijke zaken

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Algemene beschouwingen

Bij Koninklijke boodschap van 5 januari 1952 werd een ontwerp van wet ingediend tot wijziging van de civiele kantonrechtprocedure en van de voorschriften betreffende het getuigenverhoor in burgerlijke zaken (zitting 1951—1952 — 2395). In de memorie van toelichting op dit wetsontwerp werden als bezwaren, die tegen de bestaande procesgang bij het kantonrecht veelal worden aangevoerd, genoemd, dat een geding te lang duurt, dat de procedure te ingewikkeld is dan dat het publiek zonder gemachtigde kan procederen, en dat de kosten relatief vaak te hoog zijn. In het ontwerp van wet werd de procedure zoals deze thans is neergelegd in het Besluit van 15 oktober 1942 ter vergemakkelijking van de inning van kleine geldvorderingen tot grondslag genomen en algemeen gemaakt voor de behandeling van alle civiele zaken bij het kantonrecht. De dagvaarding werd over de gehele lijn afgeschaft, zodat iedere zaak met een verzoekschrift zou aanvangen. De stukken zouden via de griffie gewisseld worden. In geval van tegenspraak stond de mondelinge behandeling op de voorgrond.

Het ontwerp bevatte voorts een regeling met betrekking tot de kantongerechtigden. Als beroepsgemachtigde zouden slechts de advocaat, de procureur, de gerechtsdeurwaarder of de candidaat-deurwaarder kunnen optreden. Krachtens overgangsbepaling zouden de beroepsgemachtigden die op 1 september 1951 werkzaam waren, van dit voorschrift zijn vrijgesteld.

Het tweede onderwerp dat in het ontwerp van wet was opgenomen, werd gevormd door een nieuwe regeling van het getuigenverhoor. Daardoor zou een eind worden gemaakt aan de situatie dat de bepalingen betreffende het getuigenverhoor op twee plaatsen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voorkomen, nl. bij de kantongerechtsprocedure (artikelen 103—120 Rv.) en bij de rechtbankprocedure (artikelen 199—203 Rv.). Volgens het ontwerp van wet zouden de artikelen over het getuigenverhoor in hun geheel bij de rechtbankprocedure worden opgenomen.

Op het ontwerp van wet, in het bijzonder op het gedeelte dat betrekking had op de kantongerechtsprocedure, is velerlei kritiek uitgeoefend, welke haar weerklank vond in het voorlopig verslag dat op 19 juni 1957 werd vastgesteld. Naar aanleiding van deze kritiek werd het ontwerp bij nota van wijzigingen, gevoegd bij de memorie van antwoord welke op 10 oktober 1957 werd ingediend, ingrijpend gewijzigd. De dagvaarding zou in de gevallen waarin deze volgens het geldende recht is voorgeschreven, gehandhaafd blijven. De dagvaarding zou evenwel niet dienen om de gedaagde tegen een bepaalde rechtsdag op te roepen, doch om deze uit te nodigen binnen een bepaalde termijn een verzoekschrift ter griffie in te dienen, waarna dan de Kantonrechter zou moeten beoordelen of er verder schriftelijk of mondeling zou moeten worden geprocedeerd. Deze vorm was gekozen om een zo groot mogelijk gelegenheid tot mondelinge behandeling van zaken te scheppen. Naast deze dagvaardingsprocedure zou er een requestprocedure komen in de gevallen waarin thans een verzoekschrift is toegelaten: arbeidszaken, huurkoopzaken, huurzaken, dwangbevelprocedure. Voor deze categorieën zou één gelijke verzoekschriftprocedure komen. De regeling met betrekking tot de

kantongerechtigden werd uit het ontwerp geschrapt met het oog op het toen in voorbereiding zijnde ontwerp van een Praktijzinswet.

Over dit gewijzigde ontwerp van wet bracht de vaste Commissie voor Justitie uit de Tweede Kamer op 20 november 1958 een nader voorlopig verslag uit. Bij de overweging van de vraag wat de ondergetekende met betrekking tot het ontwerp 2395 te doen stond, heeft hij het volgende in aanmerking genomen.

In 1959 is een ontwerp bewijsrecht, opgesteld door de Staatscommissie voor de Nederlandse Burgerlijke Wetgeving, gepubliceerd. In dat ontwerp is uiteraard een regeling van het bewijs door getuigen opgenomen. Er is nu naar het oordeel van de ondergetekende onvoldoende reden de bepalingen omtrent het getuigenbewijs en het getuigenverhoor uit het ontwerp bewijsrecht los te maken en in het kader van de kantongerechtsprocedure te behandelen. Integendeel, het verdient de voorkeur deze bepalingen in het verband van het bewijsrecht te houden. De ondergetekende ziet derhalve geen aanleiding de in ontwerp 2395 opgenomen bepalingen betreffende het getuigenverhoor in dat ontwerp te handhaven. Hiervoor pleit ook een overweging van wetstechnische aard. In het ontwerp 2395 zijn de bepalingen over het getuigenverhoor opgenomen als de artikelen 199—203 Rv. Volgens het ontwerp bewijsrecht worden het de artikelen 187—207 Rv. De artikelen over het getuigenverhoor zouden bij handhaving in het kantongerechtsontwerp dus tweemaal verplaatst moeten worden.

De bepalingen inzake de kantongerechtsprocedure kunnen in twee groepen onderscheiden worden, nl.:

a. bepalingen die een nieuwe wijze van procederen behelzen: artikelen 101—110 van het gewijzigd ontwerp 2395;

b. bepalingen die los staan van de voorgestelde wijze van procederen, waarop hieronder nader wordt teruggekomen.

Ad a. De strekking van de voorgestelde procedurevoorschriften is een grotere mogelijkheid te scheppen voor mondelinge behandeling. In de memorie van toelichting op het oorspronkelijk ontwerp 2395 (bij de artikelen 106—109) is als belang van de mondelinge behandeling genoemd de versnelling der procedure die daarmee bereikt zou kunnen worden. Verder zijn als voordelen genoemd, dat partijen hun zaak in één zitting of bij uitzondering in enkele zittingen zelf zouden kunnen behandelen, dat door het contact met de rechter partijen de te geven beslissing beter zouden begrijpen, dat twijfelachtige vorderingen en verweren zouden komen te vervallen, en dat schikkingen gemakkelijk tot stand zouden komen. In de memorie van antwoord is nader gesteld dat het de bedoeling was de schriftelijke en de mondelinge behandeling hun eigen plaats te geven. In het gewijzigd ontwerp werd als regel gesteld dat er in elk geval een schriftelijk verweer zou moeten zijn. In de memorie van antwoord (blz. 2) werd het aantal zaken dat vatbaar is voor mondelinge behandeling, op ongeveer 10 pct. van het totaal geschat.

De ondergetekende is van oordeel, dat het in het algemeen genomen niet wenselijk is de mondelinge behandeling van zaken voor het kantonrecht als de meest aanbevelenswaardige te beschouwen. Wanneer de kantonrechter alleen de eis van de

eiser en het schriftelijk verweer van de gedaagde kent, kan gewoonlijk niet beoordeeld worden of een zaak geschikt is voor mondelinge behandeling. Of de zaak ingewikkeld is, komt vaak pas aan het licht na de repliek van de eiser en soms na de dupliek van de gedaagde. Wanneer de eiser bij gelegenheid van een mondelinge behandeling een betrekkelijk ingewikkelde repliek voordraagt, is het zeer de vraag of de gedaagde daarop onmiddellijk zal kunnen antwoorden. Het is dus geenszins zeker dat de procedure door mondelinge behandeling versneld zou worden. Stellig is dit niet het geval wanneer na een poging tot mondelinge behandeling op schriftelijke behandeling zou moeten worden teruggevallen. Voor het overgrote deel der zaken is het bevorderlijk voor een goede proceseconomie, dat partijen hun geschil eerst schriftelijk uiteenzetten.

Aan het argument dat partijen bij een mondelinge behandeling meer gelegenheid krijgen om hun zaak zelf te behandelen, kent de ondergetekende geen doorslaggevend gewicht toe. Het zelf procederen door partijen blijkt in de praktijk gewoonlijk op bezwaren te stuiten. Verreweg de meeste partijen die voor het kantongerecht procederen, zijn niet voldoende georiënteerd om met succes een civiele procedure te kunnen voeren. Dit ligt niet alleen aan de ingewikkeldheid van het burgerlijk procesrecht, doch evenzeer aan de moeilijkheden van het materiële privaatrecht, dat partijen niet beheersen. In het algemeen doen partijen er goed aan zich van deskundige bijstand te voorzien.

Bij de beschouwing van de mogelijkheden van een mondelinge behandeling moet er op gelet worden, dat zij per zaak meer tijd van de kantonrechter en van de griffier vergt dan de schriftelijke behandeling. Dit kan er ook gemakkelijk toe leiden, dat de behandeling der verschillende zaken wordt vertraagd, waardoor dan weer nodeeloos beslag wordt gelegd op de tijd van vele aanwezigen.

Het gevolg van mondelinge behandeling voor partijen is, dat zij uit hun werk worden gehaald, hetgeen bij arbeiders in loondienst loonderving en bij zelfstandigen geldelijk en ander ongerief betekent. Volgens artikel 57a eerste lid Rv. worden onder de kosten van de verliezende partij begrepen de noodzakelijke reis- en verblijfskosten van de wederpartij. In een aantal gevallen neemt derhalve het proceskostenrisico toe. Ook moet worden bedacht dat in een aantal gevallen het optreden van de procesvertegenwoordiger geen praktische betekenis heeft. Men denke b.v. aan de directeur van een n.v. met een groot aantal arbeiders of het hoofd van een postorderbedrijf met talrijke klanten.

In de meeste gevallen zal daarom een mondelinge behandeling alleen tot haar recht kunnen komen wanneer de kantonrechter zich eerst aan de hand van de schriftelijke stukken een overzicht van de zaak heeft kunnen vormen.

Gezien het vorenstaande is het niet aannemelijk dat het stelsel van het gewijzigde ontwerp 2395 tot een wezenlijk groter aantal mondelinge behandelingen dan thans zou kunnen leiden. De bestaande artikelen 19 en 19a Rv. bieden reeds voldoende gelegenheid om partijen voor de rechter te doen verschijnen. De kantonrechters maken van deze mogelijkheid reeds gebruik in de gevallen die zich daartoe lenen.

Op grond van de hiervoor ontwikkelde beschouwingen is de ondergetekende tot de conclusie gekomen dat het geen aanbeveling verdient de parlementaire behandeling van het gewijzigde ontwerp 2395 voort te zetten. De Regering heeft derhalve besloten dat ontwerp in te trekken.

Ad b. Het ontwerp 2395 bevat een aantal bepalingen die niet in noodzakelijk verband staan met de in dat ontwerp voorziene procesgang. Een aantal van deze bepalingen is in het hierbijgaande ontwerp van wet opgenomen, nl.:

1. afschaffing van de dubbele regeling van de betrekkelijke bevoegdheid in kantongerechtszaken;
2. uitsluiting van de mogelijkheid om van de bepalingen inzake de betrekkelijke bevoegdheid in kantongerechtszaken af te wijken;
3. afschaffing van artikel 100 Rv., dat het valsheidsincident naar de rechtbank verwijst;

4. bevoegdheid van de kantonrechter om een voorlopige voorziening te treffen.

Verder bevat het bijgaande ontwerp van wet een voorstel tot afschaffing van de zegel- en registratierechten op de dagvaarding in kantongerechtszaken.

Met betrekking tot de kantongerechts-gemachtigden handelt het ontwerp het bestaande recht. Wel wordt voorgesteld de wettelijke tuchtmaatregelen ten aanzien van kantongerechts-gemachtigden te verscherpen. In verband met deze wijziging bestaat naar het oordeel van de ondergetekende geen behoefte aan een wettelijke regeling zoals die is voorzien in het ontwerp-Praktizijnswet. De Regering heeft daarom besloten om ook dit wetsontwerp in te trekken.

In het ontwerp 2395 was de regeling van het Besluit tot vergemakkelijking van de inning van kleine geldvorderingen geïncorporeerd in de gewone kantongerechtsprocedure. Nu het onderhavige ontwerp van wet geen voorstel bevat tot een gewijzigde procesvoering in kantongerechtszaken, moet de vraag beantwoord worden, of een regeling van deze aard moet blijven voortbestaan. Immers, het besluit is een bezettingsregeling en kan als zodanig niet gehandhaafd blijven. De ondergetekende is van oordeel, dat de procedure, neergelegd in het besluit, moet blijven bestaan. Blijkens de praktijk wordt in het merendeel der gevallen waarin een verzoek tot uitvaardiging van een dwangbevel is gedaan, geen verweer gevoerd. Voor deze gevallen is het dwangbevelsysteem een praktische oplossing, omdat het de schuldeiser ontheft van de verplichting om persoonlijk of bij gemachtigde op een zitting te verschijnen. Ook wanneer de zegel- en registratierechten komen te vervallen, is de dwangbevelprocedure goedkoper dan die welke met een dagvaarding aanvangt. Het besluit wordt in toenemende mate toegepast. Ook daaruit kan worden afgeleid dat het in een behoefte voorziet. De procedure is echter alleen geschikt voor eenvoudige vorderingen. Daarom wordt zij overeenkomstig de bestaande regeling beperkt tot vorderingen van opeisbare geldsommen terzake van nakoming van een overeenkomst.

In het hierbijgaande ontwerp van wet is de regeling van het Besluit ingevoegd in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, omdat zij daar systematisch thuishoort. De belangrijkste materiële wijziging is, dat volgens het ontwerp van wet de veroordeling op de openbare zitting wordt uitgesproken. Volgens het besluit heeft het dwangbevel de kracht van een verstekvonnis. Wanneer men echter op het wezen der zaak let, is hier geen dwangbevel. Van dwangbevel is sprake, indien van de schuldeiser een bevel uitgaat, dat met executoriale kracht is bekleed. Men zie b.v. het dwangbevel bij de inning van belastingen en van premies van de sociale verzekering. Volgens het ontwerp gaat het bevel niet van de schuldeiser uit, doch van de rechter; het heeft betrekking op een contractuele verbintenis tussen een schuldeiser en een schuldenaar. De Hoge Raad besliste bij arrest van 17 mei 1962, N.J. 257, dat de rechtsgang volgens het Besluit tot vergemakkelijking van de inning van kleine geldvorderingen het karakter van een rechts-geding heeft.

Daaruit moet dan echter volgen, dat de beslissing in dat rechts-geding het karakter van een vonnis heeft. Ingevolge artikel 175 van de Grondwet moet de uitspraak van vonnissen met open deuren geschieden. Het dwangbevel moet derhalve op een openbare zitting worden uitgesproken. Aldus is in het ontwerp bepaald.

De term „dwangbevel” is, zoals mede uit het voorgaande blijkt, minder juist; zij is in het ontwerp vervangen door de uitdrukking: rechterlijk bevel tot betaling. Deze uitdrukking is weliswaar langer, doch heeft het voordeel dat zij de tussenkomst van de rechter tot uitdrukking brengt.

Toelichting op de artikelen

Artikel I

Artikel 97 (oud). Het huidige artikel 97 regelt de betrekkelijke bevoegdheid in kantongerechtszaken, terwijl in artikel 126 de betrekkelijke bevoegdheid in rechtbankzaken is gere-

geld. Voor deze dubbele regeling van de betrekkelijke bevoegdheid bestaat geen reden. De nieuwe redactie van artikel 125 verklaart artikel 126 op de kantongerechtsprocedure van toepassing, zodat het bestaande artikel 97 kan vervallen. De bijzondere bepalingen over de betrekkelijke bevoegdheid in artikel 98 opgenomen, moeten blijven bestaan.

Artikel 97. Vele malen is er bij de discussies over de vraag of het geding in kantongerechtszaken met een dagvaarding dan wel met een verzoekschrift behoort aan te vangen er op gewezen, dat een scheve vergelijking wordt gemaakt tussen de dagvaarding en het verzoekschrift. Als een voordeel van het verzoekschrift wordt gesteld, dat dit goedkoper is dan de dagvaarding. Daarbij wordt dan het verzoekschrift dat niet is onderworpen aan registratie- en zegelrecht vergeleken met de dagvaarding waarop deze lasten wél drukken. De ondergetekende acht het in het algemeen wenschelijk de dagvaarding in kantongerechtszaken, waarin deze thans is voorgeschreven, te behouden. Juist daarom acht hij het onjuist op de dagvaarding in kantongerechtszaken de genoemde lasten te laten drukken die op het verzoekschrift niet rusten. De in dit artikel voorgestelde afschaffing van registratie- en zegelrechten zal aan de bruikbaarheid van de dagvaardiging ten goede komen.

Artikel 98a. Het is een veel voorkomend gebruik, dat grote lichamen, zoals verzekeringsmaatschappijen, in hun standaardovereenkomsten of reglementen de bepaling opnemen, dat eventuele geschillen zullen worden berecht door de rechter van de plaats van vestiging van het lichaam. In de grote steden worden in grote aantallen zaken aangebracht tegen elders in den lande wonende gedaagden. Voor zover uit de aangegane rechtsverhouding gedingen voor een rechtbank voortkomen, is tegen afwijking van de wettelijke regelen omtrent de relatieve competentie weinig bezwaar: de gedaagde moet bij procureur verschijnen en kan zich dus tot een raadsman in de plaats zijner inwoning wenden, die voor de procureurstelling zorgdraagt. Wanneer echter in een kantongerechtsprocedure afgeweken wordt van de regel, dat de rechter van de woonplaats van gedaagde bevoegd is, betekent dit in de meeste gevallen, dat de gedaagde niet in persoon kan verschijnen en in vele gevallen, dat hij in het geheel geen verweer kan voeren. Het bedrag der vordering zal vaak de reiskosten of het aanstellen van een gemachtigde niet rechtvaardigen. Het ontwerp verklaart bedingen, waarbij van de wettelijke regelingen omtrent de relatieve competentie wordt afgeweken, nietig en draagt de kantonrechter op, zich ambtshalve onbevoegd te verklaren. Duidelijkheidshalve is aan het artikel toegevoegd, dat de kantonrechter ingevolge artikel 157a Rv. de zaak naar de bevoegde kantonrechter moet verwijzen.

Artikel 99. De wijziging beoogt alleen de redactie van het artikel meer in overeenstemming met de huidige praktijk te brengen.

Artikel 99a. Het bestaande artikel 99a is gebleken in de praktijk niet voldoende mogelijkheden te bieden tot het weren van ongeschikte of onbehoorlijke kantongerechts-gemachtigden van ongeschikte of onbehoorlijke kantongerechts-gemachtigden.

Uitsluiting voor één enkele zaak, gelijk artikel 99a thans mogelijk maakt, geeft de gemachtigde de gelegenheid wel op te treden in andere zaken, waarin van onbehoorlijk optreden niet is gebleken. Reeds sinds lang gevoelen de kantonrechters, evenals de bonafide gemachtigden de behoefte aan de mogelijkheid kantongerechts-gemachtigden voor een bepaalde tijd uit te sluiten. In het ontwerp is deze bepaalde tijd op twee jaar gesteld. Uiteraard is de maatregel van de kantonrechter tot zijn kanton beperkt. Het tweede en het derde lid van dit artikel zijn aan deze wijziging aangepast.

Artikel 100 (oud). Volgens het bestaande artikel 100 moet de kantonrechter wanneer een der partijen verklaart een stuk als vals of vervalst te beschouwen, het schrift of een handtekening ontkent of verklaart die niet te erkennen, de beslissing

van dit incident naar de rechtbank verwijzen. Daardoor kan een aanzienlijke verlenging van de procedure ontstaan. Deze bepaling is afkomstig uit de tijd waarin aan de kantonrechter geen belangrijke beslissingen werden toevertrouwd. Voor deze bepaling is naar de thans bestaande inzichten geen reden. De zgn. valsheidsprocedure, vervat in de artikelen 176—195 Rv. is niet van overeenkomstige toepassing verklaard. In dit verband verdient opmerking, dat de valsheidsprocedure in het ontwerp Bewijsrecht van de Staatscommissie voor de Nederlandse Burgerlijke Wetgeving niet is gehandhaafd; zie blz. 31 van het rapport der Staatscommissie. De kantonrechter zal derhalve het valsheidsincident op de gewone wijze moeten beslissen.

Artikel 100. In de memorie van toelichting op het ontwerp 2395 is er bij artikel 112 van dat ontwerp aan herinnerd, dat de bevoegdheid van de kantonrechter om voorlopige maatregelen te treffen, was opgenomen naar aanleiding van de beschouwingen van de vaste Commissie voor privaot- en strafrecht van de Tweede Kamer in haar voorlopig verslag op het ontwerp van wet tot wijziging van de bepalingen omtrent het ontslag bij arbeidsovereenkomst. Ook de ondergetekende acht een zodanige bevoegdheid nuttig. De voorlopige voorziening kan alleen worden gevraagd wanneer het geding voor de kantonrechter aanhangig is. De aard van de voorlopige maatregel is in het ontwerp niet nader aangegeven. Daarvoor kunnen geen algemene regels worden gegeven.

Wil 's kantonrechters bevoegdheid effect sorteren, dan dient zijn voorlopige uitspraak niet door het aanwenden van een rechtsmiddel krachteloos te worden gemaakt of, voor het geval de uitspraak uitvoerbaar bij voorraad zou zijn verklaard, tot gevolg hebben, dat partijen elkaar door het aanwenden van rechtsmiddelen op kosten jagen. Daarom wordt voorgesteld geen hoger beroep of cassatie toe te laten dan tegelijk met hogere voorziening tegen de einduitspraak.

Het kort geding voor de president van de rechtbank blijft ook in zaken waarin de kantonrechter bevoegd is, mogelijk. Het behoudt uiteraard zijn betekenis in de gevallen waarin de hoofdzaak nog niet voor de kantonrechter aanhangig is gemaakt. Het blijft mogelijk, ook wanneer de hoofdzaak reeds bij de kantonrechter aanhangig is, een beslissing van de president in kort geding te vragen, aangenomen dat de verlangde voorziening onder de algemene omschrijving van artikel 289 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering valt. Vermoedelijk zal echter aan een beslissing van de president in kort geding geen behoefte meer bestaan wanneer de kantonrechter de bevoegdheid krijgt een voorlopige voorziening te treffen. Het is aannemelijk te achten dat, wanneer de kantonrechter het verzoek om een voorlopige voorziening heeft afgewezen, de president in kort geding niet te kort zal doen aan de inhoud van de beslissing van de kantonrechter. Dit kan aan het beleid van de president worden overgelaten.

Artikel 100a. In de literatuur is er meermalen op gewezen dat een eiser soms lang op het hem toekomende moet wachten, wanneer een schuldenaar een gedeelte van de vordering van de eiser erkent en een gedeelte betwist. Men zie hierover Mr. A. Schadee, N.J.B. 1929, blz. 689, en de preadviezen van Mrs. G. J. C. Schilthuis en L. Westerouwen van Meeteren-François voor de Nederlandse Advocatenvereniging, Advocatenblad 1938, blz. 137 en 176. Het is niet steeds billijk dat de schuldenaar het gedeelte van de vordering dat hij schuldig erkend heeft, onder zich zou kunnen houden totdat over het betwiste gedeelte, eventueel in hogere instanties, is beslist. Het is in het algemeen redelijk dat de schuldenaar tot betaling van het erkende gedeelte wordt veroordeeld zodra dit in het geding mogelijk is. Over het betwiste gedeelte van de vordering kan dan verder worden geprocedeerd. In verband met de mogelijkheid dat de eiser ten aanzien van het betwiste gedeelte van de vordering in het ongelijk kan worden gesteld, is het wenschelijk dat de rechter voorzieningen kan treffen met het oog op de procesrechten waarin de eiser dan zou worden veroordeeld.

Artikel 125. Deze bepaling vervangt in een eenvoudiger vorm het geldende artikel 125, dat tot dubia aanleiding geeft. Algemeen wordt thans aangenomen, dat de opsomming in het huidige artikel geen limitatief karakter heeft.

Ter toelichting van de in het artikel opgenomen uitzonderingen moge het volgende worden opgemerkt.

Artikel 126 onder (16). Deze bepaling moet buiten toepassing blijven in verband met het voorgestelde artikel 98a.

Artikel 133 wordt uitgezonderd omdat de kantongerechtsprocedure geen verplichte procureurstelling kent.

Artikel 141 tweede lid is onder de uitzonderingen opgenomen omdat concentratie van het verweer niet past in de kantongerechtsprocedure. Ook thans wordt algemeen aangenomen, dat deze bepaling niet in de kantongerechtsprocedure geldt.

Artikel 147. Dit artikel is uitgezonderd omdat in de kantongerechtsprocedure ten aanzien van de gelijkkluidendheid van het over te leggen afschrift de waarborg gelegen in de handtekening van de procureur ontbreekt.

Artikelen 176—195. De reden van de niet-toepasselijkheid van deze artikelen is hierboven bij artikel 100 (oud) vermeld.

Artikelen 199—203. Deze artikelen zijn van de overeenkomstige toepassing uitgesloten, omdat zij in het bijzonder op het getuigenverhoor in rechtbankzaken betrekking hebben.

Artikel 125k. De beperking van het rechterlijk bevel tot betaling tot één schuldenaar dient om de zaak zo eenvoudig mogelijk te houden. Uit dit voorschrift is met betrekking tot het bestaande besluit wel afgeleid dat het bevel niet tegen een vennootschap onder firma of tegen een commanditaire vennootschap zou kunnen worden uitgevaardigd. Voor deze uitkomst bestaat echter geen aanleiding. In de tekst van dit artikel is op dit punt een uitdrukkelijke voorziening getroffen.

Het derde lid dient om aan te geven, vanaf welk moment de moratoire interessen geacht worden verschuldigd te zijn.

Artikel 125l. Het verzoekschrift moet uiteraard de gegevens bevatten die nodig zijn om het rechterlijk bevel tot betaling te kunnen redigeren. Voor verbetering of aanvulling van het verzoekschrift bestaat alleen reden, wanneer het om mislagen of omissies gaat. De strekking van dit voorschrift is niet om een volkomen ondeugdelijk verzoekschrift tot een goed stuk te herscheppen. De doelmatigheid wordt ermee gediend dat verzoeken die de kantonrechter reeds onmiddellijk onrechtmatig of ongegrond voorkomen, zodra mogelijk worden afgevoerd. Doordat het afschrift niet aan de gedaagde wordt toegezonden, wordt vermeden dat de gedaagde nutteloze moeite aanwendt. De afwijzing van het verzoek tot uitvaardiging van een rechterlijk bevel tot betaling geschiedt bij beschikking. Op de eis zelf wordt geen enkele beslissing gegeven. De schuldeiser behoudt de mogelijkheid de zaak op de gewone wijze aanhangig te maken. Hetzelfde geldt met betrekking tot de overeenkomstige bepalingen in de artikel 125o, eerste lid, 125p eerste lid en 125t, eerste lid.

Artikel 125m. Het spreekt vanzelf dat de schuldenaar gelegenheid moet krijgen het verzoek tot uitvaardiging van een rechterlijk bevel tot betaling tegen te spreken. De goede gang van zaken vereist dat de griffier de gelijkkluidendheid van de afschriften met het origineel controleert.

Artikel 125n. Het verweer van de schuldenaar moet in een schriftelijk stuk worden neergelegd, dat ter griffie van het kantongerecht wordt ingezonden. Toezending van het antwoord van de schuldenaar aan de schuldeiser dient om deze laatste in de gelegenheid te stellen zijn houding naar aanleiding van het antwoord nader te kunnen bepalen. De schuldeiser behoeft in dit stadium nog niet op het antwoord te reageren.

Artikel 125o. Indien binnen de gestelde termijn geen antwoord ter griffie is binnengekomen, is de gang van zaken verder overeenkomstig die van verstek in een gewone zaak. De kantonrechter onderzoekt of het verzoek onrechtmatig of ongegrond is; vergelijk artikel 76 Rv.

Als de formaliteiten in acht genomen zijn en er verder geen bezwaren zijn, volgt de uitvaardiging van het rechterlijk bevel tot betaling. Tegen het rechterlijk bevel is alleen het rechtsmiddel van verzet toegelaten. Op dit verzet zijn de gewone regelen van toepassing.

Artikel 125p. Indien de schuldenaar een antwoord ter griffie indient, doch uit dit antwoord blijkt dat hij in feite geen verweer wenst te voeren, heeft verwijzing van de zaak naar de zitting geen voldoende praktische zin. Daarom vaardigt ook in dit geval de rechter een rechterlijk bevel tot betaling uit. Alvorens hiertoe te kunnen overgaan moet de rechter uiteraard het antwoord van de schuldenaar op zijn waarde beoordelen. In den regel zal dit niet tot moeilijkheden aanleiding geven. Mocht de schuldenaar menen dat de rechter ten onrechte uit zijn antwoord heeft afgeleid dat hij geen verweer wenst te voeren, dan kan de schuldenaar tegen het rechterlijk bevel alsnog verzet doen.

Artikel 125q. In de algemene beschouwingen is reeds toegelicht waarom het rechterlijk bevel tot betaling in het openbaar wordt uitgesproken.

Dat het rechterlijk bevel tot betaling, in het geval de schuldenaar geen schriftelijk antwoord inzendt, de kracht van een verstekvonnis heeft, ligt voor de hand. Hiervoor is bij artikel 125p reeds opgemerkt dat de rechter eveneens een rechterlijk bevel uitvaardigt indien hij uit het antwoord van de schuldenaar opmaakt dat deze niet bedoelt verweer te voeren. Ook dit rechterlijk bevel heeft de kracht van een verstekvonnis, ondanks het feit dat de schuldenaar wel van zich heeft laten horen. Praktische overwegingen leiden er toe ook in dit geval aan het rechterlijk bevel de kracht van een verstekvonnis te verlenen, omdat daardoor vermeden kan worden dat de zaak naar de zitting wordt verwezen.

Artikel 125r. De indiening van een verzoekschrift tot uitvaardiging van een rechterlijk bevel tot betaling kan ertoe leiden dat de schuldenaar zijn schuld geheel of ten dele betaalt. Dit artikel geeft daarom de schuldeiser de gelegenheid zijn verzoek in te trekken, dan wel zijn vordering te verminderen. Voor vermeerdering van de vordering is in dit stadium geen plaats, omdat de schuldenaar daardoor voor verrassingen zou worden geplaatst.

Is reeds een rechterlijk bevel tot betaling uitgevaardigd, dan kan alleen het aanwenden van het rechtsmiddel van verzet baat geven. Is de zaak reeds naar de zitting verwezen, dan kan intrekking of vermindering alleen ter zitting geschieden. Daarvoor gelden dan de gewone regelen (zie de artikelen 277 en 278 Rv.). Verder kan na de verwijzing artikel 134 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toepassing vinden.

Artikel 125s. Dit artikel geeft aan wat het rechterlijk bevel tot betaling moet inhouden. De inhoud daarvan spreekt in het algemeen voor zichzelf.

Teneinde de schuldenaar voor misverstand te behoeden, is het nuttig dat het rechterlijk bevel de vermelding inhoudt dat het aan verzet is onderworpen.

Artikel 12, tweede lid, van het tegenwoordige besluit schrijft voor, dat het dwangbevel op het tweede afschrift van het verzoekschrift wordt geplaatst. Dit voorschrift is in de praktijk moeilijk uitvoerbaar en heeft eigenlijk ook geen betekenis. Een bepaling van deze aard is daarom in het ontwerp niet opgenomen.

Artikel 125t. Wenst de schuldenaar tegenspraak te voeren, dan is voor de uitvaardiging van een rechterlijk bevel tot betaling geen plaats meer. De zaak moet dan op de gewone wijze worden behandeld; de kantonrechter verwijst daartoe de zaak naar de zitting.

Een voorschrift zoals thans is vervat in artikel 8, tweede lid van het besluit, dat aanvulling van de oorspronkelijke eis en wijziging of aanvulling van de gronden mogelijk maakt, is in het artikel niet opgenomen, omdat artikel 134 Rv. daarover thans een algemene regeling geeft, welke toepassing kan vinden nadat de zaak naar de zitting is verwezen.

Het laatste lid bedoelt de schuldenaar in de gelegenheid te stellen zijn verweer zo doeltreffend mogelijk te kunnen voeren.

Artikel 125u. Wanneer de schuldeiser na de verwijzing van de zaak naar de zitting niet verschijnt, moet aangenomen worden, dat hij op verdere behandeling van zijn vordering geen prijs stelt. Als de schuldenaar niet verschijnt moet het te wijzen vonnis als een vonnis op tegenspraak gelden. De verwijzing naar de zitting heeft immers plaats omdat de schuldenaar medegedeeld heeft dat hij tegenspraak wenst te voeren. Verschijnt hij desniettemin toch niet op de zitting, dan is er geen reden meer het vonnis als een verstekvonnis aan te merken. Door mee te delen dat hij tegenspraak wenst te voeren heeft de schuldenaar zich er rekenschap van kunnen geven dat de vordering tegen hem verder zal worden behandeld. Omdat het te wijzen vonnis als een vonnis op tegenspraak gewezen, wordt beschouwd, zal acht geslagen moeten worden

op het verweer dat de schuldenaar vóór de verwijzing in zijn schriftelijk antwoord mocht hebben gevoerd.

Artikel 127, tweede lid, kan vervallen omdat de toepasselijkheid van artikel 127, eerste lid, in het ontwerp reeds volgt uit de nieuwe redactie van artikel 125.

Artikel II

Deze wijziging hangt samen met het voorgestelde artikel 98a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel III

Het schijnt het meest doelmatig zaken en verzoeken die vóór het inwerking treden van deze wet zijn aanhangig gemaakt of ingediend volgens het oude recht af te handelen.

De Minister van Justitie,
A. C. W. BEERMAN.